

УДК 655.515:81`255.2

Д. П. Зылевiч

Беларускі дзяржаўны тэхналагiчны ўнiверсiтэт

**РЕДАКТАРСКАЯ АЦЭНКА ПРЫЁМАЎ СТВАРЭННЯ КАМIЧНАГА Ў КНИГАХ
С. НУРДКВИСТА ПРА ПЭТСАНА I ФИНДУСА**

Артыкул прысвечаны аналізу прыёмаў стварэння камічнага ў серыі кніг шведскага пісьменніка і мастака Свена Нурдквіста аб старым фермеры Пэтсане і яго каце Фіндусе. З 2015 г. кнігі серыі выдаюцца на беларускай мове. Аналіз зроблены з пункту гледжання рэдактарскай ацэнкі мастацкага твора, якая прадугледжвае ацэнку адпаведнасці твора мяркуемаму чытацкаму адрасу. Аўтар артыкула разглядае прыёмы стварэння камічнага, даказвае, што яны даступныя для ўспрымання і дзецьмі, і дарослымі. Паколькі выданні серыі ўяўляюць сабой кніжкі-карцінкі, у артыкуле аналізуецца тэкст і ілюстрацыі кніг С. Нурдквіста. Прыводзяцца прыклады такіх прыёмаў стварэння камічнага ў тэксце, як парадокс, моўны камізм узросту, іронія, замена слоў, антрапамарфізм, вясёлая знаходлівасць персанажаў, абсурд, алагізм, камічнае меркаванне, памылковае разуменне сітуацыі і інш. Камізм ілюстрацый дасягаецца дзякуючы своеасаблівай манеры іх выканання і размяшчэння на развароце кнігі, наяўнасці дадатковых персанажаў і вялікай колькасці абсурдных, займальных дэталей у малюнках.

Робіцца вывад аб тым, што гумар С. Нурдквіста выконвае забаўляльную і выхаваўчую функцыі для чытачоў рознага ўзросту. Кнігі гэтага аўтара ідэальныя для сямейнага чытання.

Ключавыя словы: тыпы камізму, прыёмы стварэння камічнага, чытацкі адрас выдання, рэдактарскі аналіз выдання, функцыі гумару ў літаратуры.

Для цытавання: Зылевiч Д. П. Рэдактарская ацэнка прыёмаў стварэння камічнага ў кнігах С. Нурдквіста пра Пэтсана і Фіндуса // Труды БГТУ. Сер. 4, Прынт- і медыатэхналогіі. 2023. № 2 (273). С. 73–79. DOI: 10.52065/2520-6729-2023-273-2-11.

D. P. Zylevich

Belarusian State Technological University

**EDITORIAL ASSESSMENT OF COMIC CREATING TECHNIQUES
IN THE BOOKS OF S. NURDQVIST ABOUT PETTSON AND FINDUS**

The article is devoted to the analysis of the comic creating techniques in a series of books by Swedish writer and artist Sven Nordqvist about the elderly farmer Pettson and his cat Findus. Books in the series have been published in Belarusian since 2015. The analysis is made from the point of view of the editorial assessment of a work of fiction, which involves assessing the conformity of the work to the intended reader's address. The author of the article considers techniques of creating the comic, proves that they are accessible to both children and adults. So far as the publications of the series are picture books, the article analyzes the text and illustrations of S. Nurdqvist's books. The article provides examples of such techniques of creating the comic as paradox, verbal comedy of the age, word substitution, anthropomorphism, fun ingenuity of the characters, absurdity, alogism, comic assumption, misunderstanding of the situation, etc. The comic of the illustrations is achieved thanks to peculiar manner of their performance and arrangement on the book spread, the presence of additional characters and lots of absurd entertaining details in the drawings.

It is concluded that the humor of S. Nurdqvist performs entertaining and educational functions for readers of different ages. This author's books are perfect for family reading.

Keywords: types of comic, techniques of creating the comic, reader's address of the publication, editorial analysis of the publication, functions of humor in literature.

For citation: Zylevich D. P. Editorial assessment of comic creating techniques in the book of S. Nurdqvist about Pettson and Findus. *Proceedings of BSTU, issue 4, Print- and Mediatechnologies*, 2023, no. 2 (273), pp. 73–79. DOI: 10.52065/2520-6729-2023-273-2-11 (In Belarusian).

Уводзіны. Гумарыстычную літаратуру любяць усе – і дзеці, і дарослыя. Аднак у кожным узросце свае патрабаванні да гумару і розныя гарызонты ўспрыняцця камічнага. Калі дашкольніка развесяліць, напрыклад, чыясьці нязграб-

насць, то яго бацька ўсміхнецца ад удалай алузіі або каламбура. Аўтар павінен добра ўяўляць свайго чытача і выкарыстоўваць прыёмы стварэння камічнага з улікам яго ўзроставых магчымасцяў.

Ёсць кнігі, якія з цікавасцю чытаюцца і дзецьмі, і дарослымі. Вельмі часта гэта кнігі, у якіх актыўна выкарыстоўваецца гумар. Вясёлая кніга – ідэальная для сямейнага чытання, бо, па словах Е. Сунь, гумар суправаджаецца «пачуццём душэўнага цяпла» [1, с. 32]. Прыкладам такіх выданняў з’яўляюцца кнігі пра коціка Фіндуса і яго гаспадара пажылога фермера Пэтсана з аўтарскай серыі шведскага пісьменніка і мастака Свена Нурдквіста.

С. Нурдквіст напісаў 12 гісторый пра гэтых персанажаў, першая кніга выйшла ў 1984 г. У нашай краіне серыя выходзіць на беларускай мове з 2015 г. дзякуючы перакладчыцы Надзеі Кандрусевіч і выдавецтвам «Кнігазбор» і «Koska» (ПП Кандрусевіч Надзея). Гэта аўтарскія кнігі, бо тэкст і ілюстрацыі зроблены адным чалавекам. Немагчыма вызначыць, што больш значнае ў выданні – тэкст ці малюнак, яны ўзаемадапаўняюць адно аднаго, ідуць паралельна, ствараючы агульны сюжэт і агульны стыль. Паводле віду выдання кнігі С. Нурдквіста можна вызначыць як кніжкі-карцінкі.

Мэта нашага артыкула – ахарактарызаваць прыёмы стварэння камічнага ў кнігах С. Нурдквіста і даказаць, што гумар аўтара зразумелы чытачам рознага ўзросту. Аб’ектам даследавання сталі наступныя выданні: «Блінны торт», «Вандроўка Пэтсана», «Фіндус з’езджае», «Як Фіндус згубіўся, калі быў маленькі», «Мітусня ў агародзе», «Пэтсан і Фіндус святкуюць Каляды», «Пэтсан сумуе», «Час пеўня», «Калядны гном для Фіндуса». Прадмет даследавання – прыёмы стварэння камічнага ў гэтых выданнях.

Адзначым, што тэма камічнага ў літаратуры актуальная для розных спецыялістаў: для аўтараў, якія яе ствараюць; для літаратуразнаўцаў, якія яе аналізуюць; для рэдактараў, якія яе рыхтуюць да друку; для псіхолагаў і педагогаў, якія яе выкарыстоўваюць у сваёй працы з дзецьмі, і інш. У нашым артыкуле камічнае будзе разглядацца з рэдактарскага пункту гледжання. Аналізуючы літаратурны твор, рэдактар ацэньвае яго змест і форму з ўлікам мяркуемага чытацкага адраса. Калі кніга выпускаецца для дзяцей, то рэдактар улічвае, што гумар у ёй павінен выконваць выхаваўчую і забаўляльную функцыю, што гумар – гэта катэгорыя маральная і прыёмы стварэння камічнага павінны адпавядаць узросту чытачоў [2]. Мы не будзем паглыбляцца ў тэорыю вызначэння формаў, прыёмаў і сродкаў камічнага ў літаратуры, што ў той ці іншай ступені было зроблена ў працах А. Вуліс [3], Е. А. Гаранінай [4], Чжэн Гуанцзе [5], Юйцін Шы [6], Л. В. Чалавай [7], А. У. Сафонавай [8], А. А. Ідзіатулінай [9], Л. А. Зелязінскай [10], І. Г. Мінералавай [11]. Мы зыходзім з пазіцыі, што сродак – гэта прыватнае, сітуацыйнае паняцце,

а прыём – больш шырокае. Адно сродкі (фанетычныя, сінтаксічныя, лексічныя) могуць служыць для стварэння розных прыёмаў. Асноўнай тэарэтычнай і метадалагічнай базай для нас паслужыла кніга нарысаў пра гумар «Вясёлыя вашы сябры» С. Сіваконя, у якой дадзены аналіз прыёмаў стварэння камічнага ў творах савецкіх аўтараў [12].

Асноўная частка. Для сістэматызацыі прыёмаў стварэння камічнага аб’яднаем іх у групы па тыпах камізму.

Камізм слова. Гумар, які ўзнікае праз магчымасці слова: смешныя па гучанні словы, манера іх вымаўлення, дэфекты маўлення, а таксама мастацкія магчымасці тропы. У творах з аналізуемай серыі С. Нурдквіста такіх прыёмаў шмат.

Напрыклад, *парадокс* – выказванне, якое пярэчыць здароваму розуму. У кнізе «Калядны гном для Фіндуса» мы сустракаемся з такімі парадоксамі: «– Ратуй! – крычаў Фіндус. – Я схваўся, а цяпер не магу сябе знайсці». Ці яшчэ. Металічны Калядны гном каштуе чатыры кроны шэсцьдзесят эрэ. Гандляр кажа: «Калі здаецца, што дорага, можна набыць два. Тады яны будуць каштаваць усяго тры кроны», а потым гандляр прадае цацку за дзве кроны і дае ў падарунак выкрайку «Як пашыць строй Каляднага гнома».

Замена слоў, якія павінны былі прагучаць. У кнізе «Паляванне на ліса» Фіндус павінен быў крыкнуць лісу: «Не чапай курэй!», а крыкнуў: «Не чапай ліс!». І гэта аказалася вельмі дарэчы, бо на двары апынуўся не ліс, якога чакалі, а сусед Густаўсан, які хацеў застрэліць ліса.

Літаральнае разуменне метафарычнага ці фразеалагічнага выказвання. Калі пасадзілі агарод (кніга «Мітусня ў агародзе»), Пэтсан сказаў: «Цяпер адно палівай ды чакай. – Добра, ты палівай, а я пачакаю, – прапанаваў Фіндус».

Іронія. Пэтсан падварнуў нагу напярэдадні Калядаў. «А я дык свой падарунак ужо атрымаў, з гэтай нагой... Зараз запакую я прыгожа і пайду спаць» (кніга «Пэтсан і Фіндус святкуюць Каляды»).

Моўны камізм узросту. Паколькі Фіндус атаясамліваецца з дзіцём, з яго вуснаў арганічна гучыць фраза: « – Пэтсан, прачынайся! Ужо дзесяцьпяць!» (кніга «Фіндус з’езджае»). Дзеці часта не ўмеюць вызначаць час па гадзінніку, не суадносяць гадзіны з часам сутак, таму ў чытачоў-дашкольнікаў такі прыём наўрад ці выкліча ўсмішку, а для ўсіх астатніх чытачоў гумар аўтара будзе зразумелы.

Камізм слова ў прыныцы прадагледжвае дастатковы ўзровень валодання мовай, таму ў літаратуры для дзяцей дашкольнага ўзросту выкарыстоўваецца зрэдку. Даследчыкі вылучаюць шэраг сродкаў (фанетычных, сінтаксічных, лексічных) для стварэння прыёмаў камічнага, аднак, па нашых назіраннях, С. Нурдквіст не задзейнічае «моўныя гульні», яго мова дастаткова

простая, упор робiцца на сюжэт i характары персанажаў, а не на стыль тэксту. Хаця трэба ўлiчваць, што мы аналізуем перакладны тэкст, а таму не можам быць упэўненымі ў гэтых назiраннях.

З усіх сродкаў мастацкай вобразнасцi дзецi дашкольнага i малодшага школьнага ўзросту добра ўспрымаюць параўнанне. I ў кнiгах С. Нурдквіста мы сустракаем цікавыя параўнаннi. Вось як кот мые падлогу: «...Фiндус перакулiў вядро i пачаў катацца на шчотцы па Кухонным залiве, што той сёрфер. Фiндус катаўся на адной назе, на прырэднiх лапах, праскокваў мiж ножкамі крэслаў, узнiмаючы хвалi ажно да дзвярэй» (кнiга «Пэтсан i Фiндус святкуюць Каляды»).

А чытачам больш дарослым ужо будзе зразумелы гумар такога, напрыклад, супастаўлення з названай кнiгi: Фiндус лiчыць, што перадкалядны дзень атрымаўся горшы, чым звычайны аўторак.

Камiзм характараў. Гумар, які ўзнікае са смешных рысаў характараў персанажаў. Галоўныя персанажы – Пэтсан i Фiндус – вельмi сiмпатычныя, пры гэтым яны нярэдка забаўляюць чытача. Фiндус – вясёлы, няўрымслiвы коцiк, які паводзiць сябе i разважае, як дзiця. Ён баiцца цемры, любiць скакаць на ложку, садзiць катлеты на агародзе, здзiўляецца, калi даведваецца, што Пэтсан некалi быў маленькiм. Пэтсан успрымаецца як добры дзядуля. Ён заўсёды падтрымлівае iдэi Фiндуса, дазваляе таму сваволiць, удзельнiчае ў яго гульнях, таму нярэдка трапляе ў недарэчныя сiтуацыi i ў вачах суседзяў выглядае дзiваком. А яшчэ ён майстар на ўсе рукi, можа ўсё адрамантаваць i нават змайстраваць Каляднага гнома.

Такiм чынам, характары галоўных персанажаў не задуманы аўтарам як камiчныя, гумар ствараецца хутчэй за кошт антрапамарфiзму i камiзму абставiн (становiшча).

Антрапамарфiзм – наданне жывёле чалавечага мыслення i логiкi паводзiн. Антрапамарфiзм – гэта ўзроставае асаблівасць дзiцяцi дашкольнага i малодшага школьнага ўзросту ўспрымаць свет. С. Нурдквіст выкарыстоўвае гэты прыём так, што праектаванне чалавечых рэалiй на жыццё ката ўспрымаецца з добрай усмешкай. Тое, што Фiндус умее размаўляць, тлумачыцца проста: Пэтсан быў упэўнены, што «калi размаўляць з Фiндусам, то аднойчы той загаворыць у адказ» (кнiга «Як Фiндус згубiўся, калi быў маленькi»). Так i атрымалася. Першыя словы, якія вымавіў коцiк, утрымлівалi просьбу пашыць яму штаны, такія, як у клоуна з малюнка. I з той пары Фiндус успрымаецца «чалавечаным»: ён носiць зялёныя паласатыя штаны на адной лямцы i размаўляе, як чалавек. Праўда, часта ён гаворыць лiшняе, а потым сцвярджае, што «не вымавіў анi слоўца».

Прывядзём яшчэ прыклады цікавага антрапамарфiзму. «Фiндус цягае акунёў, як усе

сапраўдныя людзi» (кнiга «Вандроўка Пэтсана»), святкуе дзень свайго нараджэння, праўда, тройчы на год, бо так весялей (кнiга «Блiнны торт»), любiць хадзiць у паход i спаць у намёце (кнiга «Вандроўка Пэтсана»), святкуе Новы год i Каляды (кнiга «Пэтсан i Фiндус святкуюць Каляды»), гуляе ў хованкi i майструе «кавалiвальнiк» (кнiга «Калядны гном для Фiндуса»). Як бачым, коцiк не проста жыве чалавечым жыццём, ён жыве цікавым жыццём, весела бавiць час. Таму чытачам любога ўзросту з iм таксама не сумна.

Камiзм абставiн i камiзм становiшча. Гумар, які ўзнікае з рэзкай змены ўмоў, у якія трапляе герой, i з забаўных сiтуацый (непаразумення, выпадковых сустрэч i iнш.). Гэтыя тыпы камiзму задзейнiчаны аўтарам у найбольшай ступенi. I яны ў найбольшай ступенi будуць зразумелыя дзецям. Адзначым распаўсюджаныя прыёмы.

Абсурд i недарэчнасць сiтуацыi. Пэтсан сцвярджае, што ў яго заўсёды ўсё на сваiх месцах. Пры гэтым ён лiчыць, што перац (прыправа) павiнен ляжаць у старым чамадане. Аднак Фiндус нагадвае, што перац ляжыць у кошыку ля ровара ў майстэрнi. Недарэчнасць сiтуацыi, безумоўна, зразумела нават малым дзецям, бо i яны ведаюць, што месца прыправы на кухнi (кнiга «Паляванне на лiса»).

Яшчэ адна абсурдная сiтуацыя з гэтай жа кнiгi: лiс прыiшоў у двор да Пэтсана за курыцай, а сцягнуў шакаладны пудынг.

У кнiзе «Мiтусня ў агародзе» Фiндус пасадзiў катлету, а нахабная курыца яе з'ела. Тады Фiндус пасадзiў другую i зрабiў вакол яе плот. А калi яе таксама з'елi, вырашыў пасадзiць катлету ў гаршчок на падваконнi. Забаўнасць сiтуацыi вiдавочная для ўсiх, у тым лiку для дзiцяцi дашкольнага ўзросту, якія ўжо ведаюць, што катлеты не вырошваюць на агародзе, а гатуюць на кухнi.

Фiндус пакрыўдзiўся на Пэтсана i з'язджае жыць ва ўласны дамок, зроблены са старой прыбiральнi. Ён просiць Пэтсана напячы аладак, а потым запрашае яго да сябе на ўлазiны i частуе гэтымі аладкамі (кнiга «Фiндус з'язджае»).

Памылковае разуменне сiтуацыi. Фiндус хвалiцца курам, што да яго прыйдзе Калядны гном, бо спiс з пажаданнямi, схаваны ў снежным лiхтарыку, знiк. Куры не зразумелi ката i вырашылi, што здарылася нешта «незвычайнае i жахлiвае, таму ўзнялi сапраўдны вэрхал» (кнiга «Калядны гном для Фiндуса»).

Пэтсан з Фiндусам сабралiся ў паход, за iмi ўвязалiся куры. Пэтсан паспрабаваў уцячы ад iх i пабег. Суседка Андэрсан убачыла гэта i закрычала, каб ён не баяўся курэй, бо яны яго не пакрыўдзяць (кнiга «Вандроўка Пэтсана»).

Дастаткова часта па сюжэце атрымліваецца, што людзi памылкова разумеюць сiтуацыю,

Аўтар пазбягае ў тэксце разгорнутых апісанняў, але ў іх і няма патрэбы, бо малюнкi раскажуць усе падрабязнасці лепш за тэкст. Напрыклад, С. Нурдквіст адзначае, што Пэтсана ў вёсцы лічаць дзіваком, а на старонцы кнігі «Блінны торт» мы бачым, як група людзей з сельскагаспадарчымі прыладамі ў руках выглядаюць з-за дрэў і смяюцца. Адразу зразумела, што суседзі «перамываюць старому фермеру коці». Становіцца шкада яго.

У гэтай жа кнізе можна зразумець увесь спектр эмоцый Пэтсана, які ўпаў у месіва з разбітых яек. Затым мы па яго рашучым твары адчуваем, якія аргументы ў думках былі прыведзены для таго, каб прыняць рашэнне выкінуць сапсаваныя штаны – «святкаваць дык святкаваць».

Усё, што адчувае пры гэтым Фіндус, лёгка зразумець па яго сумнай пысе. Уся яго поза сведчыць аб безнадзейнасці, якую адчувае коцік, які зранку марыць аб святочным торціку.

Разгледзім, якія прыёмы стварэння камічнага выкарыстоўвае ілюстратар С. Нурдквіст. Па-першае, гэта сама *манера выканання* – рэалістычная і крыху шаржыраваная. Добрую ўсмешку выклікае стары фермер – сагнёны, худы, ускудлачаны, з вялікімі далонямі і ступнямі, з яркімі эмоцыямі на твары. Арыгінальна выглядае аўтарскае размяшчэнне ілюстрацый на развароце кнігі – быццам кадрамі. На адным развароце можна ўбачыць чатыры Пэтсаны (стары шукае муку) ці пяць Фіндусаў, калі кот з фіранкамі, прывязанымі да хваста, спрабуе сагнаць з месца суседскага быка. Такое размяшчэнне ілюстрацый дазваляе аўтару перадаць рух, падзеі, імклівае развіццё сюжэта.

Па-другое, гэта *наяўнасць на малюнках дадатковых персанажаў*, якія ў тэксце не згадваюцца. Так, калі Пэтсан з Фіндусам нешта робяць у доме, побач могуць сядзець куры, з розных банак і скрынак могуць выглядваць мюклы. Прычым усе яны ў цікавых позах і з эмацыянальнымі пыскамі. Знешні выгляд мюкляў у тэксце аўтар не апісвае, і чытач з цікавасцю пазнаёміцца з гэтымі фантастычнымі істотамі. На ілюстрацыях дадатковыя персанажы ўтвараюць самастойную сюжэтную лінію, бо жывуць сваім жыццём побач з Пэтсанам. Чытач са здзіўленнем заўважае, што куры нясуць на насілках пабітае яйка, спяць у спальным мяшку, вяжуць спіцамі. А мюклы некага ловяць сачком, ці танцуюць у абдымку, ці загараюць пад парасонам.

Па-трэцяе, гэта *наяўнасць вялікай колькасці дэталей*, нярэдка абсурдных ці проста смешных. У доме Пэтсана вісіць і стаіць шмат фотаздымкаў, на якіх увасоблены людзі і каровы. Калі Пэтсан спіць, на тумбачцы ў шклянцы з вадою ляжаць акуллары, пад ложкам на вялікім сподку з

лыжкай стаіць начны гаршчок, а побач знаходзяцца велізарнага памеру тапкі-шлёпанцы. Дарэчы, тумбачка чамусьці пастаўлена на лыжы. На вярхоўцы ля дома сушыцца адна шкарпэтка. На куханным сталі мы бачым дошку на калёсіках. У агародзе нейкая гародніна, падобная на рэдзьку, вырасла памерам з суседку Андэрсан, а ягады маліны каля дома Пэтсана наўрад ці змесцяцца ў кошык.

І такіх дробязяў шмат на кожным развароце кнігі. Аўтарскі гумар зразумелы чытачам любога ўзросту. Ілюстрацыі вельмі падабаюцца дзецям, бо калі дарослы чытае кнігу, дзіця не проста слухае, а і разглядае вельмі інфарматыўныя і забавныя ілюстрацыі.

Адзначым яшчэ і педагогічныя магчымасці такіх ілюстрацый. У рэдактарскай ацэнцы твора для дзяцей асаблівае месца займае педагогічны патэнцыял кнігі. Кнігі С. Нурдквіста нельга прачытаць дзецям і не абмеркаваць тое, пра што прачыталі. Дзіця абавязкова будзе дзяліцца сваімі эмоцыямі ад прачытанага, прасіць патлумачыць нешта, пасмяяцца разам з недарэчнай сітуацыяй і парадавацца, што ўсё так добра скончылася.

Заклучэнне. Падводзячы вынік, адзначым, што С. Нурдквіст – вялікі майстар стварэння камічнага. Тыя прыёмы, якія ён выкарыстоўвае ў тэксце і ў ілюстрацыях, у пераважнай большасці зразумелыя чытачам рознага ўзросту. Ёсць некаторыя прыёмы, у большай ступені даступныя дарослым чытачам, – гэта алагізм, парадокс, іронія, – тыя, якія патрабуюць наяўнасці лагічнага мыслення ці добрага валодання мовай. Ёсць некаторыя недарэчныя дэталі на ілюстрацыях, якія выклічуць усмешку ў чытача з пэўным жыццёвым вопытам.

Самым маленькім чытачам, дакладней яшчэ слухачам, спадабаюцца прыёмы камічнага меркавання і вясёлая знаходлівасць персанажаў, а таксама дынамічныя ілюстрацыі з вялікай колькасцю дэталей.

Прыёмы камічнага, якія ўтвараюць камізм характараў, камізм абставін і становішча, здольныя павесяліць чытача любога ўзросту.

Такім чынам, можна сказаць, што гумар аўтарскіх кніг С. Нурдквіста выконвае свае асноўныя функцыі. Ён забаўляе, дастаўляе псіхалагічную разгрузку чытачу. І ён выходзіць. Прычым і дзяцей, і дарослых. Сваімі вясёлымі кнігамі аўтар вучыць дабраце, уважлівасці да блізкіх, аптымізму, знаходлівасці. Дарослы чытач разумее адзіноту Пэтсана, пакуль у яго не з'явіўся коцік; разумее жаданне старога быць энергічным і пазітыўным для таго, хто яму дарагі. Гэты пласт зместу неактуальны для дзіцяці, але дзіця ўспрымае змест кнігі з пазіцыі Фіндуса і вучыцца ў яго клапаціцца пра сваіх блізкіх, дапамагаць ім, не быць эгаістычным у сваіх жаданнях.

Хочацца адзначыць і магчымасці казкі як жанра. У ёй заўсёды ёсць месца цуду. Аўтар быццам між радкоў гаворыць сваім чытачам, што і ў жыцці ёсць месца цуду. Цуды здараюцца па волі нейкіх вышніх сіл, і мы самі здольныя іх рабіць для сваіх блізкіх. Асабліва адзначаецца ў гэтым сэнсе кніга «Калядны гном для Фіндуса». Там Фіндус сустракаецца з дзіўным паштальёнам, які дапамагае кату і яго гаспадару. Там да герояў прыходзіць незвычайны гандляр, у якога было ўсё, што трэба для падарункаў на Каляды. Там Пэтсану ўдаецца зрабіць тое, што не пад сілу звычайнаму чалавеку. У яго вусны аўтар укладвае наступныя словы: «Так, на свеце столькі ўсяго незразумелага, і шмат чаго мы ніколі не зразумеем і не спазнаем».

Выдаўцы адрасуюць кнігі Свена Нурдквіста пра Пэтсана і Фіндуса «дзецям і дарослым ад 3 да 99 гадоў». І з гэтым можна цалкам пагадзіцца. «Гісторыі пра Пэтсана і Фіндуса знаходзяць водгук у чытачоў самых розных узростаў дзякуючы сваёй мнагаслойнасці. У адносінах да іх нельга сказаць: не спяшайцеся з чытаннем гэтай кнігі, крыху пазней дзіцяці будзе больш цікава яе слухаць. І ў тры, і ў пяць, і ў восем гадоў дзіця будзе слухаць гісторыі пра Пэтсана і Фіндуса з задавальненнем. І кожны раз яны будуць пакідаць у чытача ў душы адчуванне ціхага шчасця ад дакрадання да такога простага і ў той жа час такога напоўненага пачуццямі і падзеямі жыцця герояў. Жыцця, у якое мы не супраць ақунуцца» [13].

Спіс літаратуры

1. Сунь Е. Фонетические средства создания словесного юмора // Филологические науки. Вопросы теории и практики. 2020. Т. 13. Вып. 4. С. 32–38.
2. Зылевич Д. П. Редакторская подготовка изданий для детей: учеб. Минск: БГТУ, 2022. 232 с.
3. Вулис А. В лаборатории смеха. М.: Художественная литература, 1966. 144 с.
4. Гаранина Е. А. Языковые средства выражения комического в детской литературе: автореф. дис. ... канд. филол. наук. Самара, 1998. 24 с.
5. Гуанцзе Ч. Средства создания комического в современной детской литературе // Филологические науки. Вопросы теории и практики. 2016. № 12 (66). Ч. 2. С. 54–58.
6. Ши Юйцин. Синтаксические средства комического в цикле «Денискины рассказы» В. Драгунского // Вестник Московского государственного областного университета. Сер. Русская филология. 2020. № 2. С. 58–64.
7. Чалова Л. В. Игра слов как прием комической аттракции в детской литературе // Наука и образование в XXI веке: сб. науч. трудов по материалам Междунар. науч.-практ. конф. Тамбов, 2013. С. 146–150.
8. Сафонова Е. В. Формы, средства и приемы создания комического в литературе // Молодой ученый. 2013. № 5 (52). С. 474–478.
9. Идиатулина А. А. Приемы речевой игры в творчестве современных детских писателей // Филология и культура. 2011. № 23. С. 242–246.
10. Зелезинская Л. А. Роль юмора в формировании личности // Мир науки, культуры, образования. 2013. № 3 (40). С. 226–228.
11. Минералова И. Г. Детская литература: учеб. пособие. М.: Гуманитарный издательский центр «Владос», 2007. С. 159–168.
12. Сивоконь С. Веселые ваши друзья: Очерки о юморе в советской литературе для детей. М.: Детская литература, 1980. 191 с.
13. Аромштам М. Обыденное волшебство Свена Нурдквіста [Электронный ресурс] // Папмамбук. URL: <https://www.papmambook.ru/articles/23/> (дата обращения: 25.04.2023).
14. Сафрон Е. А. Особенности поэтики цикла С. Нурдквіста о Пэтсоне и Фіндусе // Ученые записки Петрозаводского государственного университета. 2022. Т. 44, № 5. С. 49–53.

References

1. Sun' E. Phonetic means of creating verbal humor. *Filologicheskiye nauki. Voprosy teorii i praktiki* [Philological sciences. Questions of theory and practice], 2020, vol. 13, issue 4, pp. 32–38 (In Russian).
2. Zylevich D. P. *Redaktorskaya podgotovka izdaniy dlya detey* [Editorial preparation of publications for children]. Minsk, BGTU Publ., 2022. 232 p. (In Russian).
3. Vulis A. *V laboratorii smekha* [In the Laughter Lab]. Moscow, Khudozhestvennaya literature Publ., 1966. 144 p. (In Russian).
4. Garanina E. A. *Yazykovyye sredstva vyrazheniya komicheskogo v detskoj literature. Avtoreferat dissertatsii kandidata filologicheskikh nauk* [Language means of expressing comic in children's literature. Abstract of thesis PhD (Philology)]. Samara, 1998. 24 p. (In Russian).
5. Guantsze Ch. Means of creating comic in modern children's literature. *Filologicheskiye nauki. Voprosy teorii i praktiki* [Philological sciences. Questions of theory and practice], 2016, no. 12 (66), part 2, pp. 54–58 (In Russian).

6. Shi Yuysin. Syntactic means of comic in the cycle “Deniskin Stories” by V. Dragunsky. *Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo oblastnogo universiteta* [Bulletin of Moscow State Regional University], series Russian philology, 2020, no. 2, pp. 58–64 (In Russian).
7. Chalova L. V. A play on words as a take on comic attraction in children’s literature. *Nauka i obrazovaniye v XXI veke: sbornik nauchnykh trudov po materialam Mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii* [Science and education in the 21st century: collection scientific works based on materials from the International Scientific and Practical conference]. Tambov, 2013, pp. 146–150 (In Russian).
8. Safonova E. V. Forms, means and techniques of creating a comic in the literature. *Molodoy uchenyy* [Young scientist], 2013, no. 5 (52), pp. 474–478 (In Russian).
9. Idiatulina A. A. Speech playing techniques in the work of modern children's writers. *Filologiya i kul'tura* [Philology and Culture], 2011, no. 23, pp. 242–246 (In Russian).
10. Zelezinskaya L. A. The Role of Humor in Personality Formation. *Mir nauki, kul'tury, obrazovaniya* [World of Science, Culture, Education], 2013, no. 3 (40), pp. 226–228 (In Russian).
11. Mineralova I. G. *Detskaya literatura* [Children’s Literature]. Moscow, Gumanitarnyy izdatel'skiy tsentr “Vlados” Publ., 2007, pp. 159–168 (In Russian).
12. Sivokon' S. *Veselyye vashi druž'ya: Ocherki o yumore v sovetskoj literature dlya detey* [Cheerful your friends: Essays on humor in Soviet literature for children]. Moscow, Detskaya literatura Publ., 1980. 191 p. (In Russian).
13. Aromshtam M. The mundane magic of Sven Nurdqvist. *Papmambuk* [Pampambuk]. Available at: <https://www.papmambuk.ru/articles/23/> (accessed 25.04.2023) (In Russian).
14. Safron E. A. Features of the poetics of the S. Nurdqvist cycle about Patson and Findus. *Uchenyye zapiski Petrozavodskogo gosudarstvennogo universiteta* [Scientific notes of Petrozavodsk State University], 2022, vol. 44, no. 5, pp. 49–53 (In Russian).

Инфармацыя пра аўтара

Зылевiч Дзiна Паўлаўна – кандыдат фiлалагiчных навук, дацэнт, дацэнт кафедры рэдакцыйна-выдавецкiх тэхналогiй. Беларускi дзяржаўны тэхналагiчны ўнiверсiтэт (220006, г. Мiнск, вул. Святлова, 13а, Рэспублiка Беларусь). E-mail: zylevichdina@gmail.com

Information about the author

Zylevich Dina Pavlovna – PhD (Philology), Associate Professor, Assistant Professor, the Department of Editing and Publishing Technologie. Belarusian State Technological University (13a, Sverdlova str., 220006, Minsk, Republic of Belarus). E-mail: zylevichdina@gmail.com

Пасмынiў 01.06.2023